

01

Oktober 2021 Jaargang 9

NIEUWSBRIEF

Nieuwsbrief

1	<i>Column/ Colofon</i>
3	<i>Excursies en vrijwilligers werkzaamheden</i>
4	<i>Info Werkgroepen</i>
5	<i>Foto's in beeld</i>
6	<i>Rabo club support</i> <i>Feest in de natuur</i> <i>Feestje van Lenneke</i>
7	<i>Padenstoelen in de grote stad</i>
10	<i>Nederlandse overheid moet doen wat ze belooft</i>
11	<i>Doe tuinbodem cheque</i>
13	<i>Ganzen vroeg terug van de toendra</i>
15	<i>Stikstof crises in de berm</i>
20	<i>Buiten de regio</i>
14	<i>Kort bericht</i>
15	<i>Vrijwilligers gevraagd</i>

Werkgroep Flora en fauna Zwijndrechtse Waard

WetensWaard

Stichting Natuur en Landschap Zwiindrechtse Waard

Bestuur

Voorzitter

Wim Los

078-6100586

**Secretariaat en
sponsering**

Cees Roosendaal

078-6101879

Postbus 11206

Penningmeester

Gert de With

078-6185939

Coördinatoren

Werkgroep Flora en fauna

Ron Stevense

078-6120366

Natuureducatie

Lidy van der Lans-Exler

078 6812629

Ruimtelijke ordening

Martin de Bruin

078-6102822

**Beheer 't Weetpunt
Agenda planning**

Harrie de With
Cees de Baat

078-6823346

06 10732313

Eindredactie

Ron Stevense

Kopij voor het volgend nummer per e-mail naar rstevense@chello.nl

COLUMN

Een nieuw begin zoals in de begeleidende brief al vermeld. De flora en fauna nieuwsbrief wordt samengevoegd met "Wetenswaard". Tot deze naamverandering is besloten naar aanleiding van het stoppen van de gedrukte versie hiervan. Deze nieuwsbrief is een nieuwe start en we hopen dat er in toekomst meer verhalen in komen die met stichting Natuur en Landschap zwijndrechtse Waard en de Vamp te maken hebben.

Alle begin is lastig, afscheid nemen van een papieren versie opheffen van de Flora en fauna brief. Treur niet we willen het beste van de twee combineren maar dat hangt af van de aanvoer af van ingezonden stukken die u levert. Ook is het de bedoelen in het volgend nummer een activiteitenagenda te plaatsen. Het is door de corona veel afgelast en moet er weer veel opgestart worden.

Vanaf januari zullen we op normale activiteitsniveau werken en zullen dan het nodige organiseren. We hebben niet stil gezeten het werk op de Hooge Nesse is gewoon doorgegaan, ook de werkgroep educatie is weer volop aan het opstarten.

Helaas door omstandige kan de natuurwerkdag van dit jaar niet doorgaan. We zijn zeker van plan dir volgend jaar weer op te pakken.

Vanwege veranderingen (zie verderop) is het logo en de naam van de werkgroepen veranderd. De namen zijn eenvoudiger gemaakt. Hier wordt nog verder over gemeld

Colofon

Deze nieuwsbrief is een uitgave van de "Stichting Natuur en Landschap Zwijndrechtse Waard"

*Bezoekerscentrum: t 'Weetpunt
Develpad 169
3335AR Zwijndrecht*

Voor verdere informatie kunt onze website bezoeken

*Stichting Natuur & Landschap Zwijndrechtse Waard:
<http://www.natuur-zw.nl/Wordpress/>*

*Redactie:
Eindredactie en eindverantwoordelijkheid: Ron Stevense*

*Alle stukjes kunnen en activiteiten kunnen gemaild worden naar
rstevense@chello.nl*

Deze nieuwsbrief "vervangt de nieuwsbrief van de Flora en fauna Werkgroep Zwijndrechts Waard

Bronstijd damhart. Foto: Ron Stevense

Excursies Vrijwilligers werkzaamheden Activiteiten

Agenda 2021

WERKGOEP NATUURBEHEER

Werkzaamheden in de Hooge Nesse polder/ Veerplaat

Natuur werkdag Hooge Nesse van 9.00-12.30 uur

Gegevens zie info bladzijde

27 Oktober
Woensdag

6 november
Zaterdag

17 November
Woensdag

Hier komt de agenda

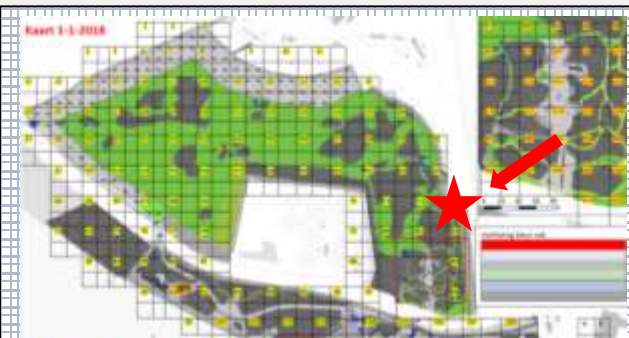
Meld u activiteiten

Werkgroep Natuur Beheer Zwijndrechtse Waard

Locatie: Hooge Nesse/Veerplaat

KORTE INFORMATIE:

1	Corona maatregelen voorbij.....
2	Maai seizoen weer begonnen
3	Extreme bramengroei te lijf gaan

Verzamelen bij de ingang Hooge Nesse/bij hsl-lijn. (Lindsedijk)

Aanvang: 9.00 uur- 12.30 uur
 Klaarzet team 8.30 uur bij van Nesse/ werkschuur
 Onder leiding van: Ron
 Info en afmelden bij: rstevense@chello.nl

Weersverwachting

Verwachte temperatuur: Celsius
 Weer: nog onbekend
 Bijzonderheden: zie agenda

Beheeractiviteiten:

Grasmaaien rond de zwaluwenwand en bomen verwijderen.

Paden maaien door hoge temperatuur groeit gras door

Flora en Fauna Werkgroep Zwijndrechtse Waard

Vogelwerkgroep Zwijndrechtse Waard

Excursie werkgroep

Werkgroep nestkasten

KORTE INFORMATIE:

1	We werken mee aan de vergroening van Zwijndrecht Noord
2	Weetpunt weer open
3	Vorbereiding tentoonstelling over de bever en zijn omgeving
4	Eerste orchideeën op de Hooge nesse
5	Dode jonge nachtegaal gevonden op de Hooge nesse
6	Minimaal 12 jonge torenvalken uitgevlogen dit jaar

Flora en fauna werkgroep nieuws

Er is het laatste half jaar veel gebeurd op organisatorisch gebied. De Stichting Hooge Nesse is (helaas) opgeheven en dit heeft tot gevolg dat onze werkgroep Natuur beheer nu in zijn geheel ondergebracht is bij de "Stichting Natuur en Landschap zwijndrechtse Waard". Vooral op financieel terrein is er veel veranderd. Btw-voordelen vallen weg, we moeten de werkplaats zelf huren en nog veel hebben we geregeld of zijn we aan het regelen. Dit alles zouden we niet kunnen doen zonder subsidie en onkostenvergoedingen die van de Gemeente Zwijndrecht en Staatsbosbeheer komt.

Gelukkig heeft het werk op de Hooge Nesse er niet onder geleden al zijn er wel de nodige problemen op te lossen met vele belanghebbende partijen maar hier wordt aan gewerkt.

Helaas is het orchideeën terrein op de Veerplaat zoals door vele aan mij gemeld te vroeg gemaaid. Nog bloeiende platen hebben het niet gehaald.

Goed nieuws is dat op de Hooge nesse de eerste orchideeën zijn gezien niet de belangrijkste soort maar wel een begin van de breedbladige wespenorchis.

FOTO'S IN BEELD

Container dicht gelast einde tijdperk opslag op de Hooge nesse. Inbraak en vandalisme maakte een verhuizing noodzakelijk

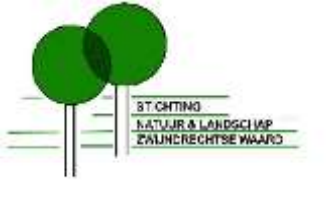
Discipline

Nieuw naam en logo aan de werkgroep. Voortaan wordt naam van de "werkgroep natuur onderhoudt zwijndrechtse waard" wordt Stichting natuur en landschap Zwijndrechtse Waard- werkgroep natuur beheer.

De naam van de stichting zal in het vervolg gebruik worden met als aanvulling welke werkgroep

Rabo Club Support 2021

De stichting Natuur en Landschap Zwijndrechtse Waard doet ook dit jaar weer mee om een mooi sponsorbedrag bij elkaar te sparen met de Rabo ClubSupport actie.

Dit bedrag gaan we gebruiken voor een aantal doelen te kunnen realiseren.

- 1 de opleiding van vrijwilligers in 't Weetpunt om het AED-apparaat te kunnen bedienen om uiteindelijk levens te redden
- 2 het organiseren van de natuur lessen aan de 4000 basisschoolleerlingen in de Zwijndrechtse Waard door onze schoolgidsen
- 3 aanschaf en of vervanging van materiaal voor het natuur onderhoud van onze werkgroepen
- 4 opzetten van exposities in 't Weetpunt

Uw/jouw hulp hebben we daarbij nodig! Bent u/ben jij lid van Rabobank IJsselmonde-Drechtsteden stem dan op ons!

Van 4 tot 25 oktober kan er gestemd worden. U vindt ons in de regio IJsselmonde-Drechtsteden op <https://www.rabobank.nl/leden/clubsupport/club-overzicht/clubdetail?id=199356>

Feest in de natuur!

Douwe met zijn vrienden uit Heerjansdam wilde een feestje in de natuur.

Alle vrienden en zusje hebben zich uit kunnen leven.

Eerst geleerd hoe maken vogels hun nest.

Nu allemaal aan de slag zoals vogels werken, resultaat na veel sjouwen een echt vogelnest gebouwd waar alle vrienden in pasten.

Toen nog een insecten hotel maken en allemaal met een verrassing naar huis.

Dit feestje kon niet meer stuk

't feest team van 't Weetpunt

Anne-Rose en Lidy

www.natuur-zw.nl

Feestje van Lenneke bij 't Weetpunt

Al deze kabouters zijn ontstaan op Lenneke haar verjaardagfeestje in 't Weetpunt.

Alle feestelingen zijn druk bezig geweest met het ontwerpen en schilderen.

Op het eind van het feestje mochten al deze kleine mannen met de feestelingen mee naar huis.

Feestje een succes

, T Feest team van 't Weetpunt Andia en Lidy

www.natuur-zw.nl

Paddenstoelen in de grote stad

[Nederlandse Mycologische Vereniging](#)

29-SEP-2021 - Een reeks van boeken over de natuur in Amsterdam heeft laten zien dat het stedelijk gebied opvallend soortenrijk kan zijn. Daarom is het fijn dat er deze herfst in Amsterdam een paddenstoelencursus start die deelnemers laat kennismaken met wat er kan worden aangetroffen aan paddenstoelen in bermen, parken en plantsoenen.

Een werkgroep onder leiding van Chriatiane Baethcke doet onderzoek naar paddenstoelen in Amsterdam. Zo hebben zij vorig jaar op verzoek van Artis gekeken naar welke paddenstoelen in deze dierentuin voorkomen. Zij vonden hier onder meer de zeldzame en ernstig bedreigde [Grote kleefparasol](#) en de zich de laatste tijd uitbreidende [Kroontjesknotszwam](#). Van beide soorten konden we 25 jaar geleden alleen maar dromen. Het bewijst dat de paddenstoelenflora, net als de rest van de natuur, steeds in beweging is. Dat maakt het ook zo boeiend. Voor wie daar meer van wil weten en zich wil verdiepen in de wondere wereld

van de paddenstoelen, doet zich een mooie kans voor. [Christiane Baethcke gaat op dertig september samen met Gerard Koopmanschap een paddenstoelencursus geven](#) met de bedoeling om bij de deelnemers de kennis over deze organismen te vergroten en hen te helpen meer soorten paddenstoelen in het veld te herkennen.

Straatchampignon (Bron: Christiane Baethcke)

Onder de lezers van deze rubriek zullen zich ongetwijfeld mensen bevinden die het boek 'Haring in het IJ' kennen. Het werd geschreven door Martin Melchers, samen met Geert Timmermans en gaat over het dierenleven in Amsterdam. Het kwam in 1991 uit en vormde de aanzet tot een reeks boeken waarin de natuur in een grote stad uitvoerig werd beschreven.

Omdat ik al sinds mijn vroege jeugd bevriend ben met Martin Melchers wist hij mij over te halen om aan een boek te beginnen waarin de paddenstoelenwereld van Amsterdam aan bod zou komen. Daar was toen nog weinig over bekend. Alleen het Amsterdamse bos en de Amstelveense post waren goed onderzocht. Maar de bedoeling was dat - net als in de andere boeken - Groot Amsterdam geïnventariseerd zou worden; een gebied dat zo'n vierhonderd kilometerhokken beslaat. Dat is nogal een klus, vandaar mijn aanvankelijke aarzeling. Maar eenmaal bezig werd ik al gauw meegesleept door de vele bijzondere soorten die deze zoektocht opleverden. Ik kwam erachter dat zodra je je aandacht ergens op richt, je voor steeds meer verrassingen komt te staan. Morieljes in het Westelijk Havengebied, zeldzame parasolzwammen in de Bijlmer en [Straatchampignons](#) in de boomsingels van de Bloemgracht in de Jordaan. Die laatste vondst werd de titel van het boek: Champignons in de Jordaan. Dat verscheen na vijf jaar intensief onderzoek, met daarna nog ruim een jaar voor het uitwerken van de gegevens en in een toegankelijke manier op schrift stellen. Van de meer dan elfhonderd soorten paddenstoelen die in Groot-Amsterdam zijn aangetroffen, worden er in het boek ruim driehonderd besproken.

Grote kleeftparasol (Bron: Christiane Baethcke)

Champignons in de Jordaan kwam uit in 1999. Daarna vonden ook in enkele andere steden soortgelijke inventarisaties plaats, zoals Utrecht en Leiden. Over die laatste plaats is het fraaie 'Vliegenzwammen op het Rapenburg' van Hans Adema verschenen. Voor een deel kwamen in Leiden weer geheel andere soorten voor dan in Amsterdam. Net zoals er vijftientig jaar later bepaalde paddenstoelen uit Amsterdam lijken te zijn verdwenen, terwijl er zeker tientallen soorten zijn bijgekomen.

Morchella dunensis (Bron: Christiane Baethcke)

[Wereld Natuur Fonds](#)

1-OKT-2021 - Het Nederlandse kabinet heeft mooie woorden als het gaat om het tegengaan van de mondiale ontbossing: vorig jaar kondigde zij nog een verhoogde inzet aan tegen wereldwijde ontbossing. Deze inzet werd bij de recente publicatie van de begrotingen voor 2022 nog eens herhaald. In de praktijk lijkt echter weinig terecht te komen van die ambitie.

Nederland steekt kop in het zand

Recentelijk nog, tijdens een groot congres in Marseille over natuurbescherming, waren er verschillende kansen voor het Nederlandse kabinet om moties te steunen. Bijvoorbeeld een motie gericht op het behouden en herstellen van het Amazonewoud door het ondersteunen van de inheemse bevolking. Ondanks het feit dat de Amazone een prioriteitsgebied is van dit kabinet, heeft Nederland zich niet uitgesproken over deze motie. Nederland behoort tot de minderheid: 61 andere landen steunden de motie wel.

Amazone verandert in dorre savanne

Het Amazonewoud speelt een cruciale rol in onze strijd tegen klimaatverandering. De Amazone slaat enorme hoeveelheden CO₂ op. Door ontbossing komt die CO₂ vrij. Wetenschappers vrezen dat met het huidige tempo van ontbossing, binnenkort een ecologisch kantelpunt bereikt wordt. Als dit kantelpunt is bereikt, kan de Amazone zichzelf niet langer in stand houden en veranderen grote delen van dit waterrijke bosgebied in droge en dorre vlaktes. De beste beschermers van het Amazonewoud zijn inheemse bewoners. Hun kennis over het ecosysteem is onmisbaar in de bescherming van dit belangrijke natuurgebied.

Schrikbarend stil

Nederland wordt rechts en links ingehaald als het gaat om bescherming van natuur en biodiversiteit. Vele andere landen en organisaties zien inmiddels de urgentie van het behouden en herstellen van de natuur in en hebben recentelijk tijdens de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties flinke toezeggingen gedaan. Nederland blijft hier hopeloos achter. Het kabinet is weliswaar met handen gebonden vanwege haar demissionaire karakter, echter blijft het ook schrikbarend stil als het gaat om de uitvoering van reeds in 2020 toegezegde – niet controversieel verklaarde – inzet

Ontbossing in de Amazone (Bron: Marizilda Cruppe)

Daad bij woord voegen

Binnenkort zal de Europese Commissie een voorstel doen voor een wet die producten die gelinkt zijn aan ontbossing, zal weren van de Europese markt. Er zijn echter veel tegenkrachten die proberen de wet zwak te maken, met name vanuit de grote bosbouwlanden in Scandinavië en Oost-Europa. Hier ligt opnieuw een kans voor de Nederlandse regering om de daad dit keer wel bij de mooie woorden te voegen.

Tekst: [WWF Nederland](#)

Foto's: Brent Stirton, [Getty Images](#); Marizilda Cruppe, [WWF-UK](#)

Doe de tuinbodembedcheck!

IVN, Nederlands Instituut voor Ecologie (NIOO-KNAW)

1-OKT-2021 - Weet jij wat er allemaal onder de grond leeft in jouw tuin? In een gezonde bodem kom je een grote diversiteit aan levende dieren en organismen tegen. Met de tuinbodemcheck van 'Onder het Maaiveld' zoek je tot op de bodem uit wat de kwaliteit is van het bodemleven in je eigen tuin.

Wist je dat ruim een kwart van de biodiversiteit op aarde in de bodem leeft? Springstaarten, regenwormen, mollen: allemaal brengen ze hun tijd onder de grond door. Eén lepeltje aarde kan duizenden soorten, miljoenen individuen en zo'n honderd meter aan schimmeldraden bevatten. Dit rijke bodemleven is essentieel voor verschillende belangrijke bodemfuncties, waaronder het vasthouden en zuiveren van water, het opslaan van koolstof en natuurlijke plaagbestrijding. Maar het bodemleven in Nederland neemt in rap tempo af door intensief grondgebruik en gebruik van schadelijke stoffen.

Het is noodzakelijk dat er een structurele verandering in de omgang met onze waardevolle bodem plaatsvindt. Daarom zijn IUCN NL, De Vlinderstichting, NIOO-KNAW en het Centrum voor Bodemecologie het driejarige programma '[Onder het Maaiveld](https://www.ivn.nl/onder-het-maaiveld/tuinbodemcheck)' (<https://www.ivn.nl/onder-het-maaiveld/tuinbodemcheck>) begonnen, dat mogelijk is gemaakt door de Nationale Postcode Loterij. Het doel? Herstel van het bodemleven in Nederland, als basis voor een gezonde natuur en een gezonde maatschappij.

Hoe gezond is jouw tuinbodem? (Bron: Dyve Media)

Bodem in balans?

Ben jij nieuwsgierig naar de kwaliteit van de grond in jouw tuin? Veel tuinbezitters zijn zich niet bewust van wat er zich voor belangrijks onder hun voeten afspeelt. Daarom heeft 'Onder het Maaiveld' samen met IVN Natuureducatie de [tuinbodemcheck](#) ontwikkeld, waarmee je op ontdekkingstocht in je eigen achtertuin kunt gaan.

Met de tuinbodemcheck zoek je tot op de bodem uit wat de kwaliteit is van het bodemleven in je eigen tuin. Je krijgt een toolkit met daarin alles wat je nodig hebt om een aantal proefjes te doen: een meetlat, een loep, een scoreformulier, tuinkerszaadjes en een bodemdierenkaart. Door op zoek te gaan naar verschillende bodemdieren en het aantal per soort te tellen, krijg je een idee of jouw bodem in balans is. Tot en met 6 oktober 2021 zijn de [Bodemdierendagen](#): een goed moment om dit onderzoek te doen!

In de bijbehorende [e-learning](#) (<https://natuuracademieonline.ivn.nl/resources>) leer je over de bodem en je vindt er video's waarin stap voor stap wordt uitgelegd hoe je de proefjes moet uitvoeren. Daarnaast krijg allerlei praktische tips om de bodem in jouw tuin te verbeteren. Zo kan iedereen een handje meehelpen om de Nederlandse bodem gezonder te maken.

Vraag de toolkit aan, met onder andere deze bodemdierenkaart (Bron: Dyve Media)

Tekst: [IVN Natuureducatie](#) en [NIOO-KNAW](#)

Foto's: Dyve Media

Ganzen vroeg terug van de toendra

In de afgelopen dagen stroomden tienduizenden ganzen ons land binnen, vooral Kolganzen en kleinere aantallen Grauwe Ganzen en Toendrarietganzen. De vogels benutten de gunstige rugwind. Hun aankomst is vroeg ten opzichte van voorgaande jaren, maar niet uitzonderlijk.

Trektellers zagen op 19 en 20 september meer dan 30.000 ganzen binnenkomen. In de eerste plaats waren het vooral Kolganzen, maar onder de overvliegende groepen bevonden zich ook Grauwe Ganzen en Toendrarietganzen (trektellen.nl). De aankomst viel precies in een periode met (noord)oostelijke wind. [Eerder onderzoek aan gezenderde Kolganzen](#) liet zien dat de ganzen precies zo'n tijdsvenster benutten om snel van de broedgebieden op de Russische toendra naar de overwinteringsgebieden in onze omgeving te kunnen vliegen. De meeste overvliegende vogels werden op telposten in de oostelijke helft van

het land gezien. Bij de ingevoerde meldingen op waarneming.nl domineerden in de laatste dagen ook waarnemingen van overvliegende vogels, vaak groepjes van enkele tientallen. Dus van een echt massale aankomst is nog geen sprake. Wel zorgde de vroege aankomst ervoor dat sommige ganzentellers in Friesland honderden Kolganzen in hun telgebieden aantreffen.

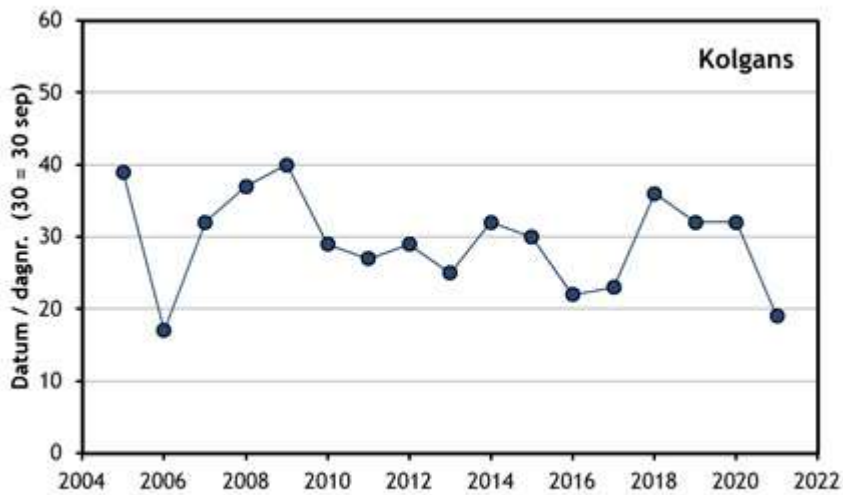

Trekgroepje van Toendrarietganzen. Foto: Harvey van Diek

Aan de grond zijn nog weinig grote concentraties gezien. Net over de grens in Duitsland werden al wel groepen van meer dan 2000 Kolganzen gesignaleerd. Volgend op de trekbewegingen van de afgelopen dagen werden bij www.geese.org ook eerste aflezingen van Scandinavische Grauwe Ganzen (17 september bij het Lauwersmeer) en Russische Kolganzen gemeld (20 september in Gaasterland). Geringde rietganzen werden alleen nog maar in Zweden en Finland gezien.

Vroege aankomst

Het arriveren van grotere aantallen noordelijke ganzen in deze tijd van het jaar is niet uitzonderlijk, maar het moment van aankomst is wel aan de vroege kant (zie figuur). Kolganzen kwamen alleen in 2006 een fractie eerder aan (vanaf 17 september). Voor Toendrarietgans is de aankomst dit najaar nipt de vroegste van de reeks (in 2016 viel het op 22 september). Bij die soort is sinds 2004 ook sprake van een duidelijke vervroeging van aankomst van eerste grotere aantallen. Bij Kolgans is die in de afgelopen 15 jaar niet zichtbaar, maar wel te zien over een langere periode. In de afgelopen drie seizoenen kwamen Kolganzen juist wat later in oktober aan. In 2017-2018 volgde daarop een najaar [waarin ondergemiddelde aantallen werden geteld](#). Maar in 2020 evenwel was de aankomst begin oktober zo massaal dat bij de watervogeltelling half oktober uitzonderlijk grote aantallen te zien waren (meer daarover in het [komende nummer van Sovon-Nieuws](#)). Het is dus nog even de vraag of we nu slechts een voorhoede zien, of dat we bij de komende watervogeltelling half oktober de mouwen kunnen opstropen.

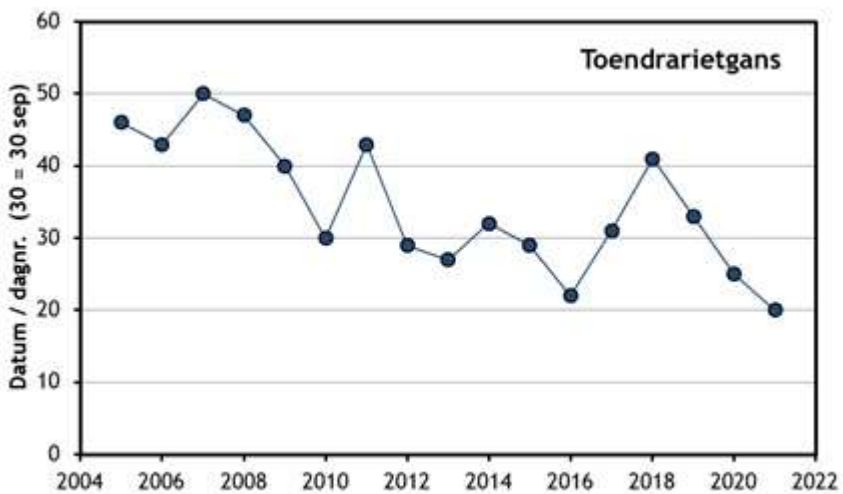

Aankomst van Kolgans en Toendrarietgans in Nederland volgens gegevens van trektellen.nl. Als datum van eerste aankomst geldt de datum dat voor het eerst over alle telposten samen 500 overvliegende Kolganzen werden geteld; voor Toendrarietgans is uitgegaan van 100 vogels. Op de y-as staan de dagnummers vanaf 1 september.

Eerste indicatie broedsucces

Eerste leeftijdstellingen onder groepen Kolganzen aan de grond leverden een aandeel van 8% jongen op. Dat is weinig, zeker vergeleken met het uitzonderlijk goede broedseizoen van 2020. Maar onder de vroeg aankomende groepen bevinden zich doorgaans nog niet veel succesvolle families. Vorig najaar bedroeg het jongenpercentage aanvankelijk ook maar rond de 10%, terwijl uiteindelijk een aandeel jonge vogels van 21% werd geregistreerd. Het is dus nog even afwachten hoe de situatie zich verder ontwikkelt. Onder de aanwezige Toendrarietganzen werden ook de nodige jonge vogels opgemerkt, met eenmaal zelfs een familie van 6 jongen. Maar de steekproef is nog

klein en dus niet representatief.

klein en dus niet representatief.

Bron: |Sovon

Stikstofcrisis in de berm

Niet alleen natuurgebieden, óók wegbermen en dijken hebben in Nederland te maken met stikstofvervuiling. Het gevolg is dat er minder wilde bloemen groeien, en dus ook minder bijen en vlinders leven. Veel gemeenten willen er wat aan doen. Maar bloemrijke bermen herstellen blijkt nog een hele kunst.

Wie vanaf de fiets of uit de auto naast zich kijkt, ziet dat Nederlandse wegbermen er heel verschillend uitzien. Sommige staan maandenlang in bloei, andere bestaan hoofdzakelijk uit gras.

Ook valt op dat sommige bermen als een gazon gemaaid worden, terwijl op andere plekken ongemaaide stroken blijven staan. Waarom? En wat is het best voor de biodiversiteit?

Het is paradoxaal, maar als je de bermen niet maait, gaat de biodiversiteit nog verder omlaag, zegt plantecoloog Nils van Rooijen van Wageningen University & Research tegen NU.nl. "Dat komt door de stikstofvervuiling.

Maaien is de enige manier om stikstof weer weg te krijgen, maar een verkeerde techniek of verkeerd tijdstip van maaien kan ook veel schade aanrichten."

Stikstofcrisis in de berm: bloemen en vlinders verdwijnen langs de weg

Zie ook: **Maaien moet volgens De Vlinderstichting ondanks de vlindersterfte gebeuren**

Door stikstof minder voedsel voor bijen

Van Rooijen ziet dat steeds meer bermbeheerders zich willen inzetten voor biodiversiteitsherstel, dankzij bewustzijn over de achteruitgang van bijen, vlinders en andere bestuivers.

Die achteruitgang heeft meerdere oorzaken, maar een belangrijke is de afname van het voedselaanbod: er zijn minder bloeiende kruiden, en dus is er voor insecten

minder nectar en stuifmeel.

Dat komt weer door de steeds hoger opstapelende stikstofvervuiling: in weilanden staan geen weidebloemen meer, en ook natuurgebieden en wegbermen 'vergrassen', waardoor wilde bloeiende planten achteruitgaan.

Klepelen en 'stofzuigen' funest

De meeste winst zit volgens Van Rooijen in aanpassing van de maaitechniek. De helft van de Nederlandse bermen wordt niet gemaaid, maar geklepeld. Plantenresten blijven dan achter, en stikstof stapelt hoger op. Gevolg: eentonige bermen met naast gras alleen ruimte voor brandnetels en wat fluitenkruid.

Ook grasmaaiers met een ingebouwde stofzuiger zijn volgens Van Rooijen schadelijk. Die zuigen niet alleen plantenresten op, maar ook alle zaden, insecten en rupsen. Voor de natuur is het belangrijk maaisel eerst een paar dagen te laten drogen, en daarna pas te verzamelen en af te voeren. Zaden en insecten vallen dan naar de grond.

Zie ook: **Van vogels tot eikenbos: stikstof nekt leven op de Veluwe**

"Timing is ook heel belangrijk", zegt Van Rooijen. "Steeds meer gemeenten laten een bloeiende berm staan. Maar de bloemzaden vormen pas na de bloei. Je moet dan dus nog even wachten met maaien."

Maaien in etappes helpt zaden en insecten

Waar vroegtijdig maaien onontkomelijk is, raden ecologen aan om in etappes te maaien. Insecten kunnen hun toevlucht vinden in de ongemaaide delen, en van daaruit

kunnen ook bloemzaden verspreiden.

Een ander goed moment om te maaien is volgens Van Rooijen het vroege voorjaar. Gras schiet dan al omhoog, maar kruiden hebben nog geen bloemknoppen. "Dat is een ideaal moment om gras en stikstof af te voeren en bloeiende kruiden een kleine voorsprong te geven aan het begin van de lente."

Voor het herstel van bloemrijke bermen is zaaien volgens Van Rooijen meestal niet nodig: als door goed maaibeleid stikstof wordt afgevoerd en zaadvorming een kans krijgt, kunnen lokaal aanwezige wilde bloemen herstellen en bermen terugveroveren.

Het inzaaien van zogeheten 'carnavalsmengsels', met exotische bloemen of gekweekte varianten, kan zelfs meer kwaad dan goed doen. "Veel insecten zijn afhankelijk van heel specifieke plantensoorten. Uitheemse bloemen bieden vaak alleen voedsel aan een paar minder kieskeurige soorten, zoals honingbijen. Maar we hebben honderden bedreigde bijen- en vlindersoorten, die zojuist extra concurrentienadeel krijgen."

Laatste strohalm vlinder per ongeluk gemaaid

Met het toegenomen bewustzijn van de achteruitgang van bloeiende kruiden en bestuivers heeft nog een woord zijn intrede gedaan: 'maaifouten'. Regelmatig halen ongelukjes het nieuws, bijvoorbeeld wanneer een overijverige grasmaaier een speciaal ingezaaide bloemenweide voor bijen en vlinders tot kort gazon heeft gereduceerd.

Soms zijn de gevolgen ernstiger, zoals na het maaiongeluk in Midden-Limburg vorig jaar, waarbij het laatste leefgebied van het donker pimperlblauwtje (een uiterst zeldzame vlinder) per ongeluk werd platgemaaid.

Zie ook: **Enige leefgebied van bijzondere vlinder in Nederland vernield door Waterschap**

Bloeiende bermen als knooppunt voor natuur

Dat laat ook zien dat gezonde wegbermen in het dichtbevolkte Nederland juist een unieke rol kunnen spelen voor de ecologie. Veel land wordt intensief gebruikt voor landbouw en bewoning. Officiële natuurgebieden zijn vaak bossen, heidevelden of open water - waar heel andere soorten leven.

Dijken en bermen kunnen als 'kruidenrijk grasland' een overgebleven leefgebied vormen voor specifieke planten en dieren, en zo een ecologische verbinding door Nederland vormen, pal naast het wegennetwerk.

Dat is ook in EU-verband de afspraak: voor 2030 moet minstens 10 procent van het landelijk gebied ecologisch waardevolle 'blauw-groene dooradering' worden.

Gouda uitgeroepen tot beste bermbeheerder

Het vraagt wel wat van gemeenten. Klepelen is populair omdat het goedkoop is. En gefaseerd maaien is ook technisch een uitdaging. Toch nemen meer beheerders de uitdaging serieus.

Zo worden in Rotterdam zaden van lokale wilde bloemen verzameld om in eigen bermen te verspreiden, werkt Waterschap Rivierenland samen met natuurorganisaties aan het herstel van bloemrijke dijken en won Gouda afgelopen jaar de prijs voor de beste bermbeheerder van de Vlinderstichting.

Het onderwerp leeft dus, zegt Van Rooijen. Nu de bermen nog.

Zie ook: **Heggen, oevers en minder mest: zo kan leven terugkeren op het boerenland**

Door: Rolf Schuttenhelm Beeld: Waterschap Scheldestromen/ Rudy Visser

Gemiva winkel in het Weetpunt

GEMIVA-SVG GROEP

Samen maken we het verschil

Vogelhuisjes
Kaarsen
Decoratie
Aardewerk
Vogelvoerbakjes
En nog veel meer leuke
dingen voor u huis
U steunt hier Gemiva
het Weetpunt

Contante betaling

Buiten de regio

Al elf wolven gedood in Duitsland: natuurbeschermers bezorgd

RTL Nieuws

© DPA Een wolf in een Duitse dierentuin.

Er moet meer gedaan worden voor het beschermen van wolven in Duitsland. Dat zeggen natuurbeschermers. Er zouden dit jaar al elf wolven illegaal zijn omgebracht. De Duitse koepel van natuurbeschermingsbonden (NABU) wil dat er meer werk wordt gemaakt van onderzoek naar de dode wolven. Nu wordt bijna nooit achterhaald wie verantwoordelijk is.

In 2019 werden in Duitsland negen wolven illegaal omgebracht, vorig jaar waren het er negen en dit jaar dus al elf. "Bij alle omgebrachte wolven gaat het om strafbare feiten en moet er worden vervolgd", zegt NABU-voorman Ralf Schulte.

De wolf heeft in Duitsland een beschermde status. In enkele gevallen kan daarop een uitzondering worden gemaakt, bijvoorbeeld na aanvallen op boerderijdieren. Een veehouder moet dan wel een vergunning voor het doden van een wolf aanvragen.

Lynxen en roofvogels.

De natuurbeschermers stellen dat in de deelstaten geen instanties zijn die zijn gespecialiseerd in de bescherming van dieren tegen illegaal doodschieten. Dat zou naast wolven ook gebeuren bij lynxen en roofvogels.

In Duitsland verblijven op dit moment zo'n 130 wolvenroedels. Voor 2020 zijn 942 aanvallen van wolven op vee geregistreerd, vooral in Brandenburg en het aan Nederland grenzende Nedersaksen.

Kort WetensWaard

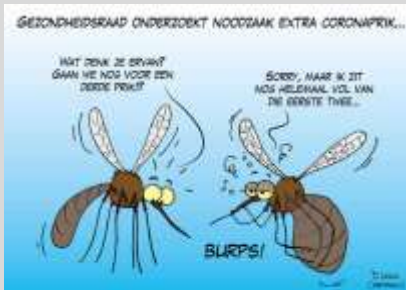
Natuur geen onderwerp bij formatie, organisaties vrezen #negeerakkoord

Nergens in Europa staat de natuur zo onder druk als in Nederland. Geruisloos verdwijnen niet alleen zeldzame, maar ook heel gewone planten en dieren uit onze omgeving. Jaar in jaar uit. Vele onderzoeken hebben dit al laten zien. Er gaat buiten in de natuur iets fundamenteel mis, maar in de Haagse binnenkamers ging het de afgelopen tijd niet één keer over natuur.

Tijdens de egeltelling afgelopen weekend zijn 4500 egels waargenomen. Dat meldt de Zoogdiervereniging, die de telling samen met de Egelwerkgroep, Jaarrond Tuintelling en OERRR hield. Vorig jaar werden er nog bijna 2500 egels geteld.

Niet alleen steeg het aantal getelde egels, ook het aantal deelnemers aan de telling nam toe. Zo werden er via tuintelling.nl 1140 tellingen van egels in tuinen doorgegeven. In veel tuinen werden volgens de Zoogdiervereniging meerdere egels gezien. "Soms wel acht tegelijk", aldus de vereniging. Ook losse waarnemingen, buiten tuinen, konden worden ingevoerd, via waarneming.nl en telmee.nl.

**vrijwilligers
gevraagd!**

M/V

Vrijwilliger worden?

Stichting Natuur & Landschap Zwijndrechtse Waard

**Wij bieden wij u de mogelijkheid aan om een (korte of eendaagse) cursus te volgen.
Er zijn vele mogelijkheden informeer gewoon eens!**

Werkgroep Flora en fauna

Werkgroep Weetpunt

Vogel Werkgroep

Werkgroep natuuronderhoud

**Boeren adviseren met erf beleid
O.a. door het maken en plaatsen van
vogelkasten**

**Gastvrouw of gastheer voor het
"Weetpunt"**

Vogeltellers

**Vogels tellen is leuk en kan eenvoudig
beginnen**

Excursies leiders

Werken in de natuur Hooge

|Nesse/Veerplaat

Folder beschikbaar